

Asia: VN/19178/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistämisestä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja laeiksi eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Opintototuen muutoksenhakulautakunnan yhdistäminen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan

Kela kannattaa ehdotusta lautakuntien yhdistämisestä. On yksinkertaisempaa ja selkeämpää, että Kelan toimeenpanemissa toimeentuloturvaetuuksissa ensiasteen muutoksenhaku hoidetaan yhden lautakunnan kautta. Tämä auttaa Kelan asiakkaita hahmottamaan muutoksenhakujärjestelmän paremmin ja on siten omiaan edistämään oikeusturvaa. Myös toimeenpanon näkökulmasta muutos on kannatettava. Muutos poistaa tarpeen ylläpitää ja kehittää rinnakkaisia prosesseja, lomakkeita, kirjepohjia, valitusosoituksia jne.

2. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain voimassaolon jatkaminen

Hallituksen esitysluonnoksessa on ehdotus työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) eli ns. lepäämislain jatkamiseksi vuodelle 2026. Lepäämislakia jatkettaisiin vuodelle 2026 sen vuoksi, että lepäämislain korvaava uusi malli työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamiseksi on valmistelussa ja sen olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Kelan kannalta uuden, lepäämislain korvaavan mallin voimaantulo vuoden 2027 alusta ei ole toteutettavissa toimeenpanon kannalta. Samaan aikaan (vuoden 2027 alusta) ollaan tekemässä eläkkeitä koskevia isoja muutoksia Kelan järjestelmiin, joten Kelalla ei ole resursseja kahden suuren järjestelmämuutoksen tekemiseen samanaikaisesti. Aikataulukysymykseen vaikuttaa myös se, että tällä hetkellä ei ole tietoa, millainen mallista toteutustavaltaan tulee, koska mahdollinen lepäämislain korvaava malli on vasta suunnitteilla. Tämä vaikuttaa myös

järjestelmäkehitystyön aloittamiseen. Kelassa toteutetaan tulevien vuosien aikana iso järjestelmä uudistus ja tämänkin hankkeen eteneminen vaikuttaa Kelan mahdollisuuksiin toimeenpanna muita järjestelmämuutoksia.

Kela toivoo, että sitä koskevien lainsäädäntömuutosten kokonaisuutta arvioidaan toimeenpanokyvyyden kokonaisuuden kannalta ja että jatkovalmistelussa tarjotaan vielä mahdollisuus käydä tarkemmin läpi tämän muutoksen toteutusaikataulua, kun kokonaiskuva tulevien lainmuutosten aikatauluista on tarkentunut.

Kelassa tehtyjen alustavien arvioiden mukaan nyt suunnittelussa olevan lepäämislain korvaavan mallin järjestelmäkustannukset olisivat arviolta 154 000 e - 210 000 e. Kustannusarviot täsmentyvät, kun tiedetään, millainen mallista tulee. Järjestelmäkustannusten lisäksi kustannuksia syntyy lakimuutokseen valmistautumisesta (mm. ohjeet, prosessit, koulutukset) ja mahdollisesti myös manuaalisesta toimeenpanosta.

Työkyvyttömyyseläkettä ja työansioita olisi suotavaa yhteensovittaa jatkossa tavalla, joka tukisi työkyvyttömyyseläkkeeltä työhön paluuta ja olisi selkeä ja ymmärrettävä. Toivottavaa olisi, että malli olisi Kelalle toimeenpanijana mahdollisimman yksinkertainen ja se tukisi etuuskäsittelylle asetettua tavoitetta lisätä automatisaatiota.

Hassel Petri
Kansaneläkelaitos